

Palmpasen in Ghana

obroenni Tobias/Kwesi Nyamekye viert feest

Dit verhaal is geschreven door Henk en Joa Bosch die van 1993 – 1999 met hun gezin in Ghana woonden en werkten.

Zij richtten het Amo Programme op (AMO is een afkorting van het Ghanees: goed gedaan!). Het Amo Programme wil bijdragen aan de kwaliteitsverbetering van het primair onderwijs in Ghana, door educatieve materialen op het gebied van spelend leren. Deze zijn uitsluitend gemaakt van materiaal dat lokaal voorhanden is, met name hout, en ontworpen, geproduceerd, verkocht en geïmplementeerd door Ghanezen. Zie voor meer informatie: www.amo-programme.org

‘Yesu rebal! Yesu rebal!’ (‘Jezus komt eraan!’)

Boven het geluid van trommelgeroffel en trompetgeschal klinkt luidkeels deze roep, uit de monden van een lange stoet van mensen die ritmisch de berg af deinen. Ze zijn allemaal uitgelaten en juichen. Ze zwaaien met mooi versierde palmtakken. Het enthousiasme werkt aanstekelijk en steeds meer mensen sluiten zich aan! Het is duidelijk feest!

Voordat ik hierover verder vertel, zal ik eerst iets meer moeten uitleggen.

Mijn naam is Tobias en ik ben een Nederlandse jongen. Mijn vriendjes heten Kwadjoo en Kwakoe. Vreemde namen misschien? Het zijn Ghanezen. Ik heb ze leren kennen toen ik in Ghana woonde. In Ghana heet ik Kwesi, want ik ben op zondag geboren. Je krijgt in Ghana de naam van je geboortedag. Van elke dag heb je een jongens- en een meisjesnaam. Als je weet op welke dag van de week je geboren bent, kan ik je vertellen welke naam je in Ghana zou dragen.

Jongensnamen in Twi	Dag waarop je bent geboren	Meisjesnamen in Twi
Kwesi (spreek uit: kwessi)	Zondag	Akosua (ekosoeh)
Kwadwo (kwaifoo)	Maandag	Adwoa (atjoah)
Kwabena (kwabbena)	Dinsdag	Abena (abbena)
Kwaku (kwakoe)	Woensdag	Akua (ekwiewa)
Yaw (yaw)	Donderdag	Yaa (jaa)
Kofi (kofte)	Vrijdag	Afua (efoeh)
Kwame (kwame)	Zaterdag	Amā (amma)

Kwesi is niet mijn enige naam in Ghana. Ik heb er nog een heel bijzondere naam bij gekregen. Samen met mijn ouders heb ik, om de taal Twi goed te leren, een tijdje in het dorp Bepong gewoond. Tijdens een bezoek aan de Chief (het stamhoofd) van Bepong vertelden mijn ouders hem iets over ons gezin. Toen zei de chief dat ik bijzonder was en dat hij mij daarom een bijzondere naam wilde geven. Ik kreeg de naam ‘Nyamekye’ erbij (spreek uit: Njami-tje). Die naam betekent: geschenk van God.

Iedereen in Ghana weet dat er met iemand die zo’n naam heeft iets bijzonders aan de hand is. Waarom ik die naam kreeg? Mijn ouders hebben hun eerste kind (dat ben ik dus) gekregen toen ze al 13 jaar getrouwd waren. Dat gebeurt niet vaak in Ghana. Als een huwelijk na een paar jaar nog steeds kinderloos is, wordt er meestal gescheiden, want kinderen zijn het belangrijkste in het huwelijk. Wanneer een huwelijk 13 jaar vol wordt gehouden en er komt dan nog een kind, dan moet het wel een bijzonder kind zijn; en zo’n bijzonder kind krijgt een bijzondere naam!

Nou genoeg over mezelf. Nu iets over het leven in Ghana.

Wij woonden in een gewoon huis van steen op een terrein waar meer huizen stonden. Rondom ons huis stonden veel tropische planten en bomen. Zoals de bamboe, bananenbomen en verschillende soorten palmbomen. Voor ons huis stonden twee grote mangobomen en daar hebben we heel wat mango’s van gegeten. Heerlijke zoete en plakkerige vruchten. We hadden ook ananassruiken in onze tuin, waar we af en toe de vruchten van konden plukken: zoeter dan de ananassen in blik in Nederland. Daar was mijn vader gek op. Kortom: een paradijselijk plekje op aarde.

Hoe ik in Ghana terecht kwam? Dat heeft te maken met het werk van mijn vader. Hij mocht zes jaren werken op een kerkelijk trainingscentrum in Abetifi. Abetifi ligt op het hoogst bewoonde plekje van Ghana (op 660 meter).

Vanaf die berg hadden we altijd een prachtig uitzicht op de huizen in het dal, tenminste als het helder weer was. Wanneer het heel mooi en helder weer is, kun je zelfs het Voltameer zien liggen! Het is tropisch warm in Abetifi. Het kan wel eens hevig regenen, maar meestal schijnt de zon. Eigenlijk speelde ik samen met mijn vriendjes Kwadwo en Kwaku altijd buiten.

We woonden naast de Presbyteriaanse kerk (zeg maar de protestante kerk van Ghana) en op elke zondagmorgen

werden al vroeg de klokken geluid. De mensen

in Ghana zijn erg gelovig en willen maar wat graag naar de kerk gaan. Het is hun manier om even afstand te nemen van hun zware

dagelijkse bestaan. De mooiste kleren worden

voor de dag gehaald, want je gaat God toch niet in je oude

kloffie toezingen. Dat zingen was me wel wat, zeg. Niet stijfjes zoals

we dat in Nederland gewend zijn, maar met veel getrommel en

gedans. Naast het officiële kerkkoor, dat de officiële liederen uit het

liedboek zingt, is er nog een koor: een groep van jonge en oude

mensen, de zogenaamde *Singing Band*. Het kerkkoor wordt begeleid

door het orgel; de muziek van de *Singing Band* is echt Ghanaes: met

drums, stokken, tamboerijn, bellen, elk met een eigen ritme en het

geheel heerlijk swingend. Wel leuk om te vertellen dat mijn moeder, zij

is ook gewoon Nederlandse, lid was van dit koor. Zij kan best mooi

zingen, maar het was voor haar wel moeilijk om alles in de lokale taal

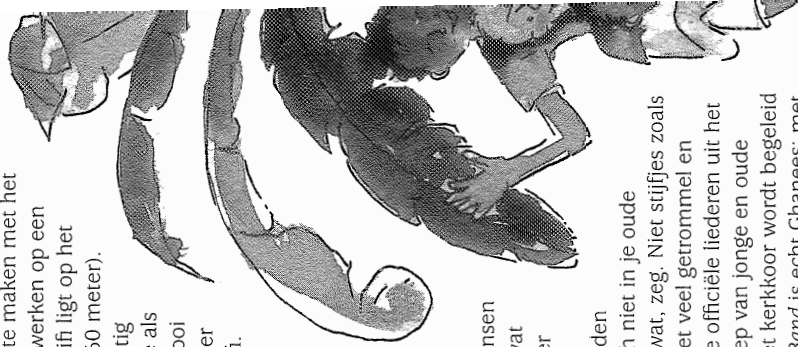
te leren zingen. De *Singing Band* treedt vaak op als de collecte wordt

gehouden. En in Ghana gaat dat heel anders: niet het collectezakje gaat

door de rijen, maar alle mensen gaan, rij voor rij, uit de banken en

komen naar voren om hun geld zelf in een schaal te leggen.

Deze schaal, soms een afwasteltje, staat vooraan in de kerk

op een tafeltje met een kleedje erop. Al dansend en zingend gaan de mensen naar voren en brengen zij hun offer. De *Singing Band* ondersteunt dit zingen met trommels en meerstemmig gezang. Het is elke keer een feest om naar te kijken, maar ook om zelf aan mee te doen. Een collecte kan zeker wel een half uur duren. Een hele kerkdienst duurt soms vier of vijf uur. Maar als je er even genoeg van hebt, kun je gerust naar buiten lopen. Je kunt je voorstellen dat wij het niet zo'n lange tijd konden volhouden in de kerk. Omdat we vlakbij de kerk woonden gingen we tussendoor even naar huis, aten een broodje, en gingen dan weer terug naar de kerk. Maar soms bleven mijn zusje en ik ook wel gewoon thuis en ging een van mijn ouders weer terug naar de kerk.

Maar nu wil ik wat vertellen over Palmpassen, je weet wel: het feest van de intocht van Jezus op een ezel. Het verhaal over Jezus' intocht wordt 's ochtends uit de Bijbel voorgelezen en aan de gemeente uitgelegd.

Maar na de dienst wordt het verhaal echt beleefd. Het is een compleet feest. De vrijdag en zaterdag daarvoor worden al de voorbereidingen getroffen: de grootst mogelijke palmtakken worden verzameld.

Palmtakken lijken op grote veren en ze zijn van zichzelf al mooi, maar ze worden nog mooier gemaakt. De lange, smalle, groene uitsteeksel worden in elkaar gevlochten, wat een bijzonder effect aan de tak geeft.

Ken je Afrikaanse kapsels, met al die vlechten en vlechtjes, kralen en kraaltjes? Een palmtak lijkt wel zo'n vlechtwerk. Soms binden ze de vlechten aan elkaar tot een groot hart en kun je niet meer zien dat het een palmtak was! Op de zondagmorgen steken ze in de vlechtwerken

nog bloemen om het helemaal tot een fleurig en kleurig geheel te maken.

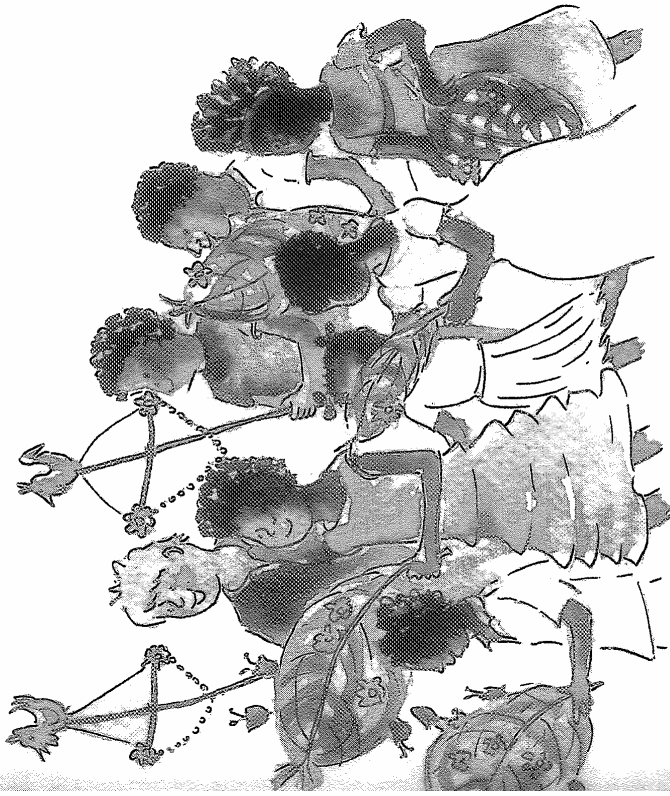
Na de kerkdienst verzamelt iedereen zich voor de kerk, die boven op de berg staat. Het wachten is op de *Singing Band* met hun

instrumenten en enkele extra muzikanten die trompet spelen. Zij gaan voorop en geven het ritme aan. Een lange stoet van mensen, jong en oud, volgt de muziek. Niet met lege handen, iedereen heeft

ondertussen een palmtak in de hand en zwaaiend en juichend gaat de stoet de berg af richting het centrum van het dorp. Er wordt gezongen

'Yesu reba', wat betekent 'Jezus komt eraan'. De mensen zijn uitgelaten en in hun enthousiasme nemen ze mensen die toekijken mee in de vrolijke voortgaande stoet. Het ritme aangegeven door de muziek

wordt overgenomen door de mensen zelf. Men wandelt of marcheert niet. Het is één ritmische deinende massa. Bij het lopen tilt men nauwelijks de voeten op. Lopen wordt ritmisch voortschuiфelen. Het gevoel is dat het rode zand opstuift. Een zwaaiende, zingende, juichende muziekmakende massa rolt als het ware de berg af, een grote stofwolk met zich meenemend.

Met mijn vriendjes liep ik ook enthousiast mee en de mensen vonden het prachtig zo'n 'obroenni' in hun midden. Ik herinner mij nog dat ik op een gegeven moment moe werd van het lopen en het zwaaien en dat ik op de schouders van mijn vader mocht zitten. Het was overweldigend, dit zwaaien van de palmen en de ophitsende muziek van de *Singing Band*. Ik had het ontzettend warm, het zweet guiste overal van mijn lichaam en ook van de rug van mijn vader.

Toch kreeg ik kippenvel op mijn armen. Het deed iets met mij. En ik zag dat het ook iets deed met de mensen om mij heen. Hier gebeurde iets: alsof Jezus echt vandaag binnen zou komen en met vreugde onthaald zou worden door al deze mensen.

Zou Jezus toen ook zo zijn binnengehaald in Jeruzalem? Het ging er vast iets rustiger aan toe. Maar dit enthousiasme past wel bij de christenen in Ghana, ze beleven en doorleven hun geloof heel intens!

Het is ook heel anders dan Palmpasen in Nederland: toen ging ik met de kinderen van de kerk een palmpasenstok maken. Op Palmzondag na de kerkdienst marcheerden we achter een drumband aan door het dorp. Maar dat heeft bij mij niet opnieuw dat kippenvelgevoel gegeven. Het leverde me wel wat snoep op, maar weegt dat op tegen dat bijzondere gevoel in Ghana?

Tobias – Kwesi Nyamekye